

bus conspiciendum præbet; tum experimenta chemica, physica & diætetica, qualia ante me a nemine facta sunt, institui, ut accuratius quid de morbi natura & noxis ab eo expectandis statuendum sit, si quidem fieri posset, determinare valerem.

Minus cæterum imperfectum hoc specimen foret, si plus temporis quam dimidiam modo ætatis partem impendere in observationes meas mihi licuisset.

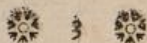
Hæc præfatus invidiæ livorisque securus æquorum rerum arbitratorum expecto iudicium, gavifurus maximopere si placuerim, & gratulaturus mihi, adamati Præceptoris consilium me esse sequutum.

§. I.

Analogia sane mira, quæ tam ratione structuræ quam actionum peragendarum vegetabilia inter & animantia est, suspicari jam facit, illa æque ac hæc a morbis non immunia esse. Inter vegetabilem gentem frumenta præcipue variis distinctisque inter se morbis affici vulgo nota res est. Ex illa cohorte morborum quinque præcipue genera, quæ cum nostro analogiam quandam majorem minoremve habent, frumenta inter nos infestant.

1. CLAVUS. (*Ergot. Mutterkorn*). Secali præprimis, longe minus Tritico infestus morbus, unice semini proprius est; ipsa femina in cornicula majora extus fusco-violacea, intus alba excrescunt.
2. UREDO. (*Charbon. Fuligo GINANNI a)? Brand, Rus.*) præcipue Hordeum & Avenam, minus Triticum infestans, partes floris destruit, & in pulverem fusco-viridem vertit.
3. USTILAGO. *Caries. Carbunculus GINANNI? Carie cl. TESSIER b) Brand.* Unice semini infestus morbus & Tritico vix non proprius simul & contagiosus: quo cortex seminis pulvere nigro & foetido repletus est.

a) *Delle malattie del Grano in Erba, trattato storico-fisico.* in Pesaro 1759. 4to. pag. 23.

4. ABORTUS *seminum*; *Rhachitis* *Avortement* ou *Rachitisme* Cl. TILLET c); *Gichtkorn*; *Grano Ghiorrone* GINANNI d). Internus morbus Triticum, qui grana difformia & inæqualia reddit, iisdemque colorem extus conciliat viridem, exsiccatis autem fuscum. Substantia farinacea nulla inest sed fibrosa, alba, viscida ad instar frangenda (GINANNI), in exsiccatis (velut opitor); in minus maturis eadem est viscidula (*glairense*) e), comprehendens corpuscula mobilia (anguillulas) in exsiccatis seminibus infusione etiam longo tempore post facta reviviscentes. Insuper culmus admodum macilentus est & folia contorquentur & livefcunt, grana nunquam maturitatem attingunt f). Terræ mandata ejusmodi grana similem morbum in aliis simul satis granis produciunt.

§. RUBIGO. *Rouille*. *Rost*. Dicta frumenta omnia aggreditur, rarius utique Secale. Est pulvis plus minusve ferrugineus, qui foliis & culmo quasi adpersus videtur.

Verum morbus *Maydis* a modo recensitis insigniter differt g), ut cum nullo dictorum morborum confundi debeat.

Maydis enim morbus characteres privos & sibi tantum proprios habet; ut is recte peculiare genus morbi constituere mereatur; neque degenerat in pulverem nigrum, nisi prægressis antea effectibus propriis, quos in nullo alio frumenti genere, sese observasse Cl. TILLET h) dicit.

Eo affecta pars intumescit, ejus substantia latice aquoso ab initio perfunditur, eoque turget; ejus deinceps locum pulvis nigricans occupat. Ceterum vix ulli plantæ parti parçit.

b) *Traité des maladies des Grains*. Paris 1783. 8vo.

c) *Dissertation sur la cause qui corrompt les Grains de bled dans les épis*. Bordeaux 1755. 4to.

d) *Lib. cit.* pag. 35.

e) Cl. ROFFREDI *Mémoire sur l'origine des anguilles du bled rachitique*; in *Journal de Physique de l'Abbé ROZIER*, Tom. V. Janvier 1775.

f) TILLET l. c.

g) Quantum saltem ex novissimo & præstantissimo libro cit. Cl. TESSIER aliorumque autorum Cl. TILLETI, Cl. AYMEN &c. monumentis eruerè potui.

h) *Hist. de l'Acad. Roy. des Sciences de Paris*, an. 1760. pag. 86.

Quum vero præsertim singularem industriam in diversis morbo affectis plantæ partibus fixerim, & id ideo, quia Cel. TILLET & AY-MEN, qui hoc de morbo meruerunt, vix illas tetigerunt, non possum non ad faciliorem intellectum ipsius status morborum, quin descriptionem plantæ & quidem paulo exactiorem quam hucusque data est, præmittam.

§. II.

*Descri-
ptio bo-
tanica.*

ZEA MAYS LINNÆI in Systemate ejusdem sexuali ad Monœcias Triandras 1) pertinet. Determinant vero genus ZEE hæc:

MASCULI in spicas laxas dispositi.

Cal. GLUMA biflora, bivalvis: valvulis ovato-oblongis, muticis.

Cor. GLUMA bivalvis: valvulis oblongis, muticis; longitudine calicis. NECTARIA duo, compressa, brevissima.

Stam. FILAMENTA tria, capillaria. ANTHERÆ quadrangulæ, quadri-oculares, apice dehiscentes.

FEMINEI in spica densissima 1) infra masculos, in eadem planta, foliis obtecta.

Cal. GLUMA propria bivalvis: SQUAMIS subrotundis crassis, brevissimis, exteriori crassiore n).

*Polyga-
mi cul-
mi.*

1) Polygami culmi a L. B. VON GLEICHEN (in libro cui titulum fecit: *Das neueste aus dem Reiche der Pflanzen* &c. Nürnberg 1764.) descripti admodum frequenter mihi occurrerunt: utramque spicam tam masculam quam femineam *hermaphroditas*, sive ex utraque mixtas, esse sæpe observavi, illam staminiferam femina ferentem L. B. VON GLEICHEN *l. cit.* nominat; hanc ab autore non observatam feminiferam stamina gerentem nuncupabo; novo argumento Polygamam classem LINNÆI rejiciendam esse. Status is quidem evidenter præternaturalis est; ejusmodi enim spicis vix atque vix quidem adeo perfecta & torosa semina sunt, qualia spicis femineis perfectis esse solent.

1) Spicam femineam instar masculinæ *laxam*, raro utique observavi, imperfectam admodum neque profecto a morbo immunem.

n) Gluma uniflora est, coriacea, longe durior & crassior illa corolla, excepta ejusdem summa parte valvulis corollæ simillima.